

Länsstyrelsen
Gävleborg

Enheten för vilt

Marielle Cambroner

010-225 15 52

marielle.cambroner@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

2021-10-18

1 (22)

Dnr 5233-2021

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss gällande Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg anser på ett övergripande plan att det är mycket bra att det sker en översyn kring fridlysningsbestämmelserna för att bidra till ett effektivt artskydd som är utformat utifrån skyddsbehovet och är förenliga med Sveriges EU-rättsliga åtaganden. Att nationella fridlysningsbestämmelser införs i 8 kap miljöbalken är positivt då reglernas komplexitet stärker behovet av förarbeten, vilket är efterlängtat.

Vi bedömer att utredningen har underskattat behovet av förstärkta resurser till länsstyrelserna. Vi anser att länsstyrelserna bör få förstärkta resurser för artskyddstillsyn med motsvarande minst 1 (0,5) årsarbetskraft per länsstyrelse, och 2 (1) årsarbetskrafter per länsstyrelse och år för arbetet med att ta fram och besluta om livsmiljöunderlag (utredningens förslag inom parentes). Vi utvecklar dessa delar i separata avsnitt (se avsnitt 11.13 och 15.5.3)

Utredningen är omfattande och nedan sammanfattas de primära synpunkterna i utredningen vilket sedan ytterligare ges kommentarer till per kapitel/avsnitt.

- Förslaget om livsmiljöunderlag överlappar till stora delar arbete som redan påbörjats inom grön infrastrukturuppdraget. Låt därför livsmiljöunderlagen bli en del av Grön infrastruktur, inte ett nytt uppdrag.
- Ge Artdatabanken i uppdrag att komplettera sin databas så att det går att söka vilka arter som förekommer inom ett område (mer utförligt under 10.3). Artdatabanken måste även fortsättningsvis ansvara för artdata och få resurser till att utveckla sin befintliga databas. Länsstyrelserna ser inte att det är resurseffektivt att skapa ett nytt system för att redovisa uppgifter om arter.
- Lagg resurser på att identifiera kunskapsbristerna innan livsmiljöunderlag och analyser tas fram. Låt oss börja med att sammanställa den kunskap

som finns och inte försöka ”analysera” var arter/livsmiljöer skulle kunna finnas innan vi har tillräckliga underlag. Dåliga analyser liknar mer gissningar. De kan i bästa fall fungera som arbetsunderlag men inget som ska beslutas eller läggas ut offentligt.

- Det finns en stor risk för att många markägare blir lika skeptiskt inställda till områden som avgränsas i livsmiljöunderlagen som till nyckelbiotoper och värdestrakter. Avgränsningar på en karta lätt misstolkas om det inte är tydligt för användaren vad avgränsningen innebär.
- Länsstyrelsen är positiva till att prövning och tillsyn av djurparker koncentreras till färre länsstyrelser.
- Länsstyrelsen är positiva till förslagen om ersättning till sakägare.
- Länsstyrelsen ser ett behov av mer vägledning från Jordbruksverket/Naturvårdsverket gällande reglerna kring CITES. Idag kan svarstiden dröja till veckor och länsstyrelsen anser att minst en heltidstjänst behövs på SJV för att kunna vara behjälplig med att svara på frågor rörande CITES. Länsstyrelsen ställer sig positiva till förslagen i kap 10.8 och 14.35.
- Länsstyrelsen är positiva till de nya straffbestämmelserna rörande artskyddsbrott.

Innehållsförteckning

6.6.16	Länsvisa handlingsplaner för grön infrastruktur.....	5
10.3	Förslag: Utred SLU Artdatabankens roll och finansiering.....	5
11.4	Nytt 8 kap. miljöbalken i sammanfattning.....	6
11.5	Målsättning i 8 kap. 1 § miljöbalken.....	6
11.8	Livsmiljöunderlag.....	6
11.8.1	Förslag: Varje länsstyrelse ska ta fram och besluta om livsmiljöunderlag för länet.....	6
11.8.2	Förslag: Livsmiljöunderlagens omfattning.....	8
11.8.3	Förslag: Livsmiljöunderlagens övergripande innehåll och framtagande.....	8
11.8.4, 11.8.6	Förslag: Livsmiljöunderlagens beståndsdelar, Förslag: Information som ska framgå av livsmiljöunderlagen.....	8
11.8.7	Förslag: Uppföljning av livsmiljöunderlagen.....	11
11.8.8	Förslag: Justeringsintervall – 5-åriga cykler.....	11
11.9	Förslag: Livsmiljöunderlagets funktion.....	12
11.13	Förslag: Öka myndigheternas anslag för tillsyn av artskydd.....	12
12.6.6	Förslag: Befintliga äggsamlingar kan överlämnas.....	13
12.6.7	Förslag: Undantag för innehav av vissa ägg.....	14
12.6.8	Förslag: Förbud att avsiktligt störa vilda fåglar.....	14
12.9.1	Förslag: Bemyndiganden gällande artlistor och fridlysning i en del av landet (minst på länsnivå).....	15
12.10.3	Undantag från fridlysning för vissa insekter och mossor.....	15
12.10.4	Undantag från nationell fridlysning gällande tovsippa tas bort.....	15
12.11.2	Förslag: Dispens avseende fåglar.....	16
12.12	Kompensationsåtgärder ska alltid övervägas vid dispens från fridlysningsbestämmelserna.....	16
12.13	Dispens från fridlysning söks hos tillsyns- eller prövningsmyndigheten.....	16
12.14.3	Nationell fridlysning av livsmiljöer.....	17
12.15	Proportionalitet.....	17
12.16.9	Oavsiktlig fångst och dödande: MKB ska innehålla förslag på övervakningssystem.....	17

12.19	Gamla beslut: Bestämmelse införs som ger länsstyrelser rätt att upphäva gamla beslut om fridlysning.....	17
12.20	Förslag: Nytt skäl för beslut om biotopskydd införs i förordningen om områdesskydd.....	18
13.8	Förslag: Ny ersättningsbestämmelse i 31 kap. miljöbalken.....	18
14.7	Förbud mot handel, transport etc för nationellt fridlysta djur.....	18
14.11	Bestämmelser i 27 § gamla AF om förbud mot annonsering av varghybrid lämnas oförändrad.....	19
14.14	Förslag: Fridlysningsbrott införs i 29 kap. 2 b § MB.....	19
14.21	Förslag: Krav på tillstånd för handel som skeri större omfattning eller i förvärvssyfte.....	20
14.29	Bedömning: Prövning och tillsyn av djurparker bör koncentreras till färre länsstyrelser.....	20
15.5	Kunskap, utredning och livsmiljöunderlag.....	20
15.5.2	Statens ansvar att tillhandahålla nödvändigt underlag i frågor om artskydd.....	20
15.5.3	Sammanfattade konsekvenser av förslagen rörande kunskap, utredning samt livsmiljöunderlag.....	21
15.6.6	Dispens från samtliga fridlysningsregler söks hos den myndighet som utövar tillsyn enligt miljötillsynsförordningen.....	21
	De som medverkat i beslutet.....	22
	Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter.....	22

Länsstyrelsen synpunkter per kapitel och avsnitt i utredningen

Nedan lyfter länsstyrelsen de avsnitt som vi anser är av särskild vikt att belysa som positivt, negativt eller förtydligande kring. Kapitel och avsnitt är desamma som i själva utredningen.

6.6.16 Länsvisa handlingsplaner för grön infrastruktur

I många län saknas tillräckliga kunskapsunderlag för att länsstyrelserna skulle kunna följa Naturvårdsverkets riktlinjer. En del av riktlinjerna blev klara sent i processen med handlingsplanerna, vilket gjorde att länen inte hann ta hänsyn till dem, trots att slutdatumet för redovisningen förlängdes med ett år. Vissa län har ännu inte tagit fram sina handlingsplaner. Det har dessutom saknats tillräckliga resurser till länen för att ta fram alla underlag som Naturvårdsverkets riktlinjer och vägledningar beskriver ska finnas med i handlingsplanerna. Det är därför viktigt att Naturvårdsverkets riktlinjer och vägledningar för att ta fram livsmiljöunderlagen är realistiska och synkade med de resurser länen får, vilket inte var fallet för handlingsplanerna för grön infrastruktur.

De regionala handlingsplanerna är alltså inte ”kompleta” enligt Naturvårdsverket riktlinjer, något som dock Naturvårdsverket var medvetna om. Men, redan i riktlinjerna uttrycktes att Grön infrastruktur ska ses som ett arbete som ständigt pågår och utvecklas.

Handlingsplanerna är en bra kunskapskälla om länens naturförhållanden, men det finns stora kunskapsluckor och mycket av kunskapen presenteras på en övergripande nivå.

10.3 Förslag: Utred SLU Artdatabankens roll och finansiering

Webbtjänster som tillhandahålls av Artdatabanken är ytterst värdefulla verktyg för artskyddshandläggningen. I stor utsträckning baseras myndigheters underlag för artskyddet på artportalskopplingen i GIS där olika behörighet och sekretessnivå tillämpas beroende av tjänstens kompetens och behov.

Länsstyrelsen anser att Artdatabankens tjänster bidrar till ökad information och är en etablerad tjänst som de flesta kan lära sig eller redan använder.

Länsstyrelsen anser att det finns utvecklingspotential inom exempelvis Artportalen som möjliggör att även skyddsklassad information kan bli känd för allmänheten även om varken art eller specifik plats anges. Detta skulle vara användbart för verksamhetsutövare och tjänstemän (som saknar utökad behörighet i AP) som genom artsök kan bli uppmärksammas om att platsen *kan* hysa en fridlyst art som de bör ta hänsyn. Livsmiljöunderlaget åsyftar att informera verksamhetsutövare på ett liknande sätt men då de ska revideras var femte år kan mycket information om en plats tillkomma under tiden underlaget gäller.

11.4 Nytt 8 kap. miljöbalken i sammanfattning

Att 8 kap. § 1 tydligt ska koppla till 1 kap. 1§ miljöbalken förtydligar syftet med artskyddet. På det stora hela låter förslaget väldigt bra, men kanske lite väl ambitiöst utformat. Det är svårt att avgöra om uppdateringen var femte år innebär att informationen kring arternas status ska skrivas på nytt, eller att en ny bedömning av arternas status ska göras på nytt. Om det vart femte år ska ske en ny bedömning av varje regions populationsstatus för samtliga arter verkar det som ett övermäktigt arbete. Om det enbart handlar om en uppdatering av information behöver kunskapsunderlaget komma någonstans ifrån, vilket bör innebära ett gediget arbete där också. Frågan är hur det tänkt att underlaget för uppdateringarna ska tas fram. I dagsläget finns det inte resurser från länsstyrelsen att ta fram ett sådant underlag.

11.5 Målsättning i 8 kap. 1 § miljöbalken

Det är svårt att se vilken effekt målbilden får i praktiken. Att införa av målbilder i lagtext är i vissa sammanhang kontroversiellt. Forskningsläget kan i perioder komma att se väldigt uppdelat ut vilket kan innebära att en målbild som att ”bevara naturliga processer” kan tolkas olika från skilda håll. Det kan därav finnas en risk att en målbildsbaserad text (till skillnad från alla andra kapitel i miljöbalken, förutom 1 kap. § 1) gör texten svårare att tyda utifrån både handläggares och verksamhetsutövers perspektiv. Utifrån detta är det dock tveksamt om förslaget kommer att ge någon speciellt stor effekt. Förslaget bör i övrigt inte medföra något extraarbete för någon.

11.8 Livsmiljöunderlag

11.8.1 Förslag: Varje länsstyrelse ska ta fram och besluta om livsmiljöunderlag för länet

Enligt förslaget så ska Naturvårdsverket få i uppdrag att ta fram riktlinjer för livsmiljöunderlagen i samverkan med länsstyrelserna. Syftet med livsmiljöunderlagen är att bidra med ett planerings- och beslutsunderlag så att åtgärder eller verksamheter inte vidtas eller kommer till stånd i strid med förbuden i 8 kap. miljöbalken.

Tanken med livsmiljöunderlag är god, men länsstyrelsen anser att utredningens förslag behöver omarbetas helt eftersom förslaget är orealistiskt i sin nuvarande form.

I sammanfattningen sid 59 föreslår utredningen att handlingsplanerna för grön infrastruktur utvecklas ytterligare med information om identifierade livsmiljöer för fridlysta, hotade eller regionalt prioriterade arter, antingen befintliga förekomster eller områden som har potential att vara livsmiljöer för sådana arter. Om livsmiljöunderlag ska tas fram av varje länsstyrelse bör det göras till en del av Grön

infrastrukturuppdraget, inte till ett nytt uppdrag. Men det krävs i så fall betydande extraresurser till länens arbete med Grön infrastruktur, då detta blir något som måste göras utöver det arbete som redan pågår. Särskilt till de län som inte sedan tidigare har hunnit ta fram relevanta underlag som de kan utgå ifrån för att ta fram livsmiljöunderlagen.

Ett potentiellt problem som uppstår om livsmiljöunderlag ska tas fram inom ramen för länsstyrelsernas arbete med handlingsplanen för Grön infrastruktur är att olika län har helt olika tidplaner för när de ska revidera sina GI-handlingsplanen. Detta leder till att länen har väldigt olika förutsättningar att lyfta in livsmiljöunderlagen i GI-handlingsplanen till utsatt tid.

Länsstyrelsen ifrågasätter varför livsmiljöunderlagen ska beslutas. Vad är det som ska beslutas och varför? I en kunskapssammanställning finns inget att besluta. Det går inte att besluta om var det finns eller kan finnas hotade/fridlysta arter eller viktiga livsmiljöer.

Med erfarenhet av arbetet med Grön infrastruktur där Naturvårdsverket tog fram riktlinjer så bör Naturvårdsverket få gott om tid på sig att ta fram riktlinjer för de eventuella livsmiljöunderlagen. Detta för de ska ha möjlighet till att samverka med länsstyrelserna och också beakta länsstyrelsernas synpunkter. Det är dessutom viktigt med samverkan med Artdatabanken, Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten i ett tidigt skede.

Riktlinjerna för livsmiljöunderlagen måste vara genomtänkta och helt färdigställda innan arbetet påbörjas om det ska vara ett nytt uppdrag. Under Grön infrastrukturarbetet skrevs nya riktlinjer för handlingsplanerna allt eftersom, vilket försvårade arbetet. Vissa riktlinjer blev inte klara förrän i slutfasen av den tid som länsstyrelserna hade på sig att färdigställa handlingsplanen, vilket i praktiken gjorde det omöjligt för länsstyrelserna att hinna ta hänsyn till dem. De regionala handlingsplanerna är därför inte kompletta enligt riktlinjerna.

Det är dessutom viktigt att riktlinjerna redan från början tydliggör hur livsmiljöunderlaget ska redovisas och var alla uppgifter och analyser ska lagras. I bland annat kapitel 11.9 framgår det att förutom myndigheter och kommuner ska även verksamhetsutövare kunna ta del av underlaget. Det framgår dock inte av förslaget hur uppdraget ska redovisas. Ska det vara i rapportform, en hemsida hos länsstyrelserna eller någon form av databas? Grön infrastrukturarbetet redovisades först i form av rapporter. Därefter insåg länsstyrelserna att det behövdes en mer översiktlig och lättillgänglig redovisning av rapporten för att nå ut med informationen. Handlingsplanerna blev långa och det är nog väldigt få som orkat läsa dem. Många länsstyrelser har därför tagit fram egna lösningar och redovisat sina rapporter antingen kortfattat på en hemsida, webbkarta eller i form av en kartberättelse. Redovisningen ser väldigt olika ut mellan olika län, vilket försvårar för användaren. Här hade det varit önskvärt och mer resurseffektivt med en samlad

lösning. Det är nödvändigt med en tydlig struktur och lösning för hur och var livsmiljöunderlagen ska göras tillgängliga redan från början för att undvika en stor spretighet mellan länen och onödiga arbetsinsatser.

Om även verksamhetsutövare ska kunna ta del av underlaget så är det viktigt att det är enkelt att använda. Det borde gå att utgå från befintliga lösningar istället för att göra något helt nytt. Det viktiga är att det finns en genomtänkt, bra, lättillgänglig lösning som alla länsstyrelser kan använda och lägga in underlagen i.

11.8.2 Förslag: Livsmiljöunderlagens omfattning

Enligt utredningens förslag ska livsmiljöunderlagen omfatta alla arter som är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken, hotade enligt rödlistan eller regionalt prioriterade, samt deras livsmiljöer.

Rödlistade och fridlysta arter i länen går enkelt att få fram från Artdatabanken. Listor med regionalt prioriterade arter har påbörjats mellan länsstyrelsen och Skogsstyrelsen men det gäller endast arter som kan påverkas av skogliga åtgärder, och listan är inte fastställd. Om länen ska kunna presentera sådana arter för hela länet bör Artdatabanken först ges i uppdrag att ta fram sådana listor.

11.8.3 Förslag: Livsmiljöunderlagens övergripande innehåll och framtagande

Här skriver utredarna bland annat att ”Livsmiljöunderlaget ska utformas på det sätt som är lämpligt med hänsyn till förhållandena i olika delar av landskapen inom länet.” Vad betyder detta? Det är lätt att tolka detta som att länen får göra lite som de vill. Samtidigt motsägs det i kapitel 11.8.4 och 11.8.6 där det står mer i detalj vad livsmiljöunderlagen ska innehålla.

11.8.4, 11.8.6 Förslag: Livsmiljöunderlagens beståndsdelar, Förslag: Information som ska framgå av livsmiljöunderlagen

I dessa två kapitel beskrivs mer i detalj vad som ska ingå i livsmiljöunderlagen. Förslaget är väldigt omfattande och orimligt att genomföra på den korta tid som föreslås. Länsstyrelsen undrar om utredarna verkligen förstår vilket otroligt omfattande och komplext uppdrag detta är?

Till viss del överlappar förslaget arbetet med Grön infrastruktur (GI) som till exempel allmänna beskrivningar av länets naturtyper, eventuella hot, rekreativsvärden, ekosystemtjänster, brister i kunskapsunderlag. Här är dock beskrivningarna i GI-handlingsplanerna gjorda på olika nivå i olika län. Delar som kom med sent i Naturvårdsverkets riktlinjer finns inte alls med i många regionala handlingsplaner. Bristanalyser och spridningssammanband är inte något som finns klart i dessa GI-handlingsplaner. Det som finns i alla handlingsplaner är översiktliga beskrivningar av länen, naturtyper, kända skyddade/skyddsvärda

områden, eventuella hot och vissa förslag på åtgärder som dock är långt ifrån kompletta. Vissa län har pekat ut värdetrakter för vissa naturtyper, men långt ifrån alla.

Länsstyrelsen ifrågasätter vad meningen är med att sammanställa de uppgifter som finns i GI-handlingsplanerna i en ny rapport. Är det inte bättre att hänvisa till GI-handlingsplanerna för dessa uppgifter?

Det som inte finns med i handlingsplanerna för Grön infrastruktur är beskrivningar av de rödlistade och fridlysta arternas livsmiljöer, status mm i länen. Delar av denna information finns dock hos Artdatabanken.

Enligt förslaget till livsmiljöunderlag ska länen utifrån de befintliga underlagen om arter göra analyser av var arterna kan finnas och av var det finns brister och behov av restaurering. Detta är den svåraste och mest tidskrävande delen av förslaget. Att göra analyser utan underlag eller med bristfälligt underlag ger resultat som mest bara liknar gissningar. Kunskapsluckorna ska visserligen redovisas, men det vore bättre att satsa resurser på att peka ut och åtgärda åtminstone de största kunskapsbristerna innan analyser påbörjas. Det har även rent konkret visat sig vara svårt att göra analyser av var i landskapet olika arter kan finnas. Ett exempel på det är att SLU fick i uppdrag för några år sedan (inom ramen för arbetet med Grön infrastruktur i Gävleborgs län) att analysera var i Gävleborgs län det finns områden som är lämpliga för lavskrika. Resultatet visade sig stämma dåligt överens med kunskapen om var arten faktiskt finns i länet och slutsatsen var att det är svårt att hitta en tillförlitlig analysmetod.

Enligt kap 11.8.6 punkt 5 ska livsmiljöunderlagen innehålla en karta där viktiga livsmiljöer för arter i behov av bevarandeåtgärder har markerats. Enligt punkt 8 i samma lista ska områden som är i behov av skydd markeras på en karta.

Den stora risken med att peka ut områden utifrån bristande kunskapsunderlag är att vi presenterar kartor med avgränsningar som misstolkas. För livsmiljöer/arter som vi har dålig kunskap om kan vi inte peka ut några områden eller möjligtvis bara några få, men det betyder ju inte att de inte finns. Ett bra exempel är havet där vi har stora kunskapsluckor. Vi kan peka ut vissa viktiga kända livsmiljöer, men det finns även stora havsområden där vi inte vet någonting alls. Om vi pekar ut de områden som vi vet har höga värden och presenterar de på kartor så är det lätt för användarna att tro att de områden som avgränsats ut är de värdefullaste och att övriga områden inte är har några värden. Hur ska vi kunna presentera kartor som inte misstolkas av användarna? De okända områdena kanske har lika höga eller högre värden än de som redan pekats ut. Detta är ett problem i Grön infrastrukturarbetet där län pekat ut värdetrakter och det kommer att bli ett problem för områden som avgränsas i livsmiljöunderlagen.

En annan risk med att peka ut områden är att markägarna ser utpekandet som ett hot mot deras verksamhet. Resultatet kan då bli att dessa värden istället försvinner

eftersom inga restriktioner gäller bara för att ett område avgränsats i livsmiljöunderlaget. Det finns en risk att markägarna blir lika skeptiskt inställda till dessa avgränsningar av viktiga livsmiljöer som till nyckelbiotoper eller värdetrakter.

Av analyserna i livsmiljöunderlagen ska det även framgå eventuella hot och vad som behöver göras för att undanröja hoten och behov av restaureringar. Även detta är arbete som påbörjats inom både inom Grön infrastrukturarbetet och olika restaureringsprojekt av exempelvis vattendrag och våtmarker. Även inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter har detta påbörjats för några arter.

Att göra analyser och åtgärdsplaner för alla arter, för Gävleborgs del omkring 1000 fridlysta och/eller rödlistade arter och deras livsmiljöer, är orimligt. Här måste det framgå om verkligen alla arter ska analyseras eller om det är livsmiljöerna (som bör specificeras). Är det habitaterna i detalj (t ex värdekärnor) eller naturtyperna? Arter kan ha väldigt specifika livsmiljöer. För väldokumenterade arter, vilket är väldigt få, är detta kanske möjligt att genomföra. För de arter och livsmiljöer vi har bristfällig kunskap om, vilket är väldigt de flesta, blir det svårt eller omöjligt att göra bra analyser. Många arter har dessutom livsmiljöer som omfattar flera olika naturtyper, vilket gör analyserna ännu knepigare.

Det är rimligare att analysera de naturtyper/livsmiljöer som de fridlysta och rödlistade arterna förekommer i och klumpa ihop de arter som förekommer i samma naturtyper eller kombination av naturtyper. Konnektivitetsanalyser av naturskogar, våtmarker med höga värden, slätter- och betesmarker och andra viktiga naturmiljöer skulle vara en bra grund för att få en bild av hur potentiellt viktiga livsmiljöer är fördelade landskapet, det vill säga av hur den gröna infrastrukturen ser ut. Att ha denna övergripande bild av landskapet är nödvändig för att kunna förutsäga var i landskapet det är viktigast att prioritera bevarandeinsatser och restaureringar.

Arbete med konnektivitetsanalyser har påbörjats inom Grön infrastrukturarbetet, men alla län gör olika, vilket gör att resultaten inte blir jämförbara. Här hade det varit önskvärt och mer effektivt med en samlad insats. Konnektivitetsanalyser är ganska nytt. Metoderna är inte färdigutvecklade och resultaten blir ofta svårtolkade. De kräver dessutom oftast både mer datakapacitet och analyskunskap än vad vi har tillgång till på länsstyrelserna. Att ge varje län i uppdrag att göra egna analyser är ineffektivt och dyrt.

Det vettigaste borde vara att någon som god har kunskap om denna typ av metodutveckling får i uppdrag att först ta fram bra metoder för analyser, först och främst för livsmiljöer/naturtyper. Detta måste ske i samarbete med länsstyrelserna eftersom det är viktigt att metoderna tar hänsyn till att förhållandena ser olika ut i olika delar av landet. När det finns färdiga metoder bör analyserna göras på ett enhetligt sätt av en och samma utförare. Då har vi möjlighet att få ett underlag som

är jämförbart över landet och eventuellt uppföljningsbart över tid (se kommentarer under 11.8.7).

Först därefter kan länsstyrelserna börja arbetet med att utifrån analyserna lyfta fram var i landskapet det finns brister för olika livsmiljöer och därmed även de arter som är knutna till dessa. För att det ska vara möjligt att få en översikt och en helhetsbild av landskapet behövs kunskap om naturtypernas/livsmiljöernas konnektivitet som grund. Finns inte tillräcklig konnektivitet mellan livsmiljöerna så finns inga förutsättningar för att arterna att överleva på sikt.

11.8.7 Förslag: Uppföljning av livsmiljöunderlagen

I detta förslag framgår det att livsmiljöunderlagen ska kunna bidra till att följa förändringar i landskapet samt för biotoper och arter. I samma förslag står det att länsstyrelsen ska använda sig av befintlig övervakning. Detta förslag är mycket otydligt. Ska de analyser som ska utföras i livsmiljöunderlagen vara uppföljningsbara eller inte? Om de ska vara möjligt att se förändringar måste de vara uppföljningsbara, men det gör också att mer resurser måste läggas på att ta fram metoder.

Även i kapitel 11.8.4, sidan 991 nämns detta. Där står det att underlagen ska revideras senast efter fem år för att det ska vara möjligt att beakta förändringar och ny kunskap. Även denna formulering är luddig. Vad menas med att beakta förändringar?

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kunna se hur förutsättningarna för livsmiljöerna/arterna förändras över tid för att veta om vi är på rätt väg och anser därför att det är viktigt att de analyser som görs i livsmiljöunderlagen blir uppföljningsbara. Om inte metoderna går att följa upp så går det inte att använda till att se förändringar. Att ta fram uppföljningsbara metoder är dock betydligt svårare än att göra statusbeskrivningar. Detta skiljer också arbetet med livsmiljöunderlagen från grön infrastrukturarbetet där inga krav ställdes på att analyserna skulle vara uppföljningsbara.

Att göra bra analyser som är uppföljningsbara i tid och jämförbara geografiskt är svårt. Lägg därför ordentligt med resurser på att ta fram bra, uppföljningsbara analysmetoder. Låt inte alla länsstyrelser sköta detta på egen hand. Låt istället länsstyrelserna bidra med sin kunskap om de regionala förhållandena. För att få fram bra uppföljningsbara metoder för livsmiljöer behövs i kompetens i form av exempelvis forskare. Mycket kunskap finns även att hämta från miljöövervakningen.

11.8.8 Förslag: Justeringsintervall – 5-åriga cykler

Livsmiljöunderlagen föreslås revideras vart femte år, vid behov. Här är det oklart vad som ska revideras. Är det rapporterna i pdf-form, hemsidor, databaser eller

analyser? Länsstyrelsen anser att det är bättre att ny kunskap kan föras in i livsmiljöunderlagen löpande. Sedan kan utvärderingar av underlagen och uppföljningar av analyser göras med vissa tidsintervall. Vilka tidsintervall som är lämpliga för uppföljning av analyser är något som är omöjligt att veta innan metoder tas fram.

11.9 Förslag: Livsmiljöunderlagets funktion

Enligt förslaget ska livsmiljöunderlaget ska utgöra en del av beslutsunderlaget i ärenden som involverar bedömningar enligt 8 kap. miljöbalken. Underlaget ska kunna användas som stöd och utgångspunkt vid överenskommelser om naturvårdsavtal och vid inrättande av biotopskydd för att bevara livsmiljöer för fridlysta arter.

På sid 1004 står det att livsmiljöunderlagen ska ge en, relativt, enkel och god bild av vilka arter som kan förmodas finnas i området och vilka av dessa arter som är i behov av bevarandeåtgärder. Det ska därtill kunna utläsas mot vad arterna behöver skyddas och vilka bevarandeåtgärder som kan vara aktuella.

Att länsstyrelserna ska kunna få en heltäckande god bild av var alla fridlysta och rödlistade arter skulle kunna finnas i länen inom överskådlig framtid är utopiskt, åtminstone för de större länen. Vi har inte den kunskapen. Vi skulle kunna presentera var vi vet att det finns och var vi tror att det kan finnas livsmiljöer som är i behov av bevarandeåtgärder, men även det är ett omfattande arbete där stora kunskapsbrister gör att underlaget skulle bli ofullständigt.

11.13 Förslag: Öka myndigheternas anslag för tillsyn av artskydd

Vi tillstyrker förslaget, såtillvida att vi delar utredningens bedömning att anslagen behöver öka. Vi bedömer dock att utredningens uppskattning av behovet av förstärkta resurser är otillräckligt. Skälen för detta anges nedan.

Utifrån rapporterna till Naturvårdsverket om länsstyrelsernas samlade miljöbalkstillsyn drar utredningen slutsatser om hur mycket tid som läggs på artskyddstillsyn. Mot den här bakgrunden uppfattar vi att artskyddstillsynen ifråga är det som redovisas som artskyddstillsyn på länsstyrelsen. På den här tidkoden kan redovisas såväl ärendehandläggning och myndighetssamverkan som extern kommunikation och vägledning.

Det är naturligt att nya regler – även när de inte innebär stora förändringar i sak – föder ett behov av utbildning, vägledning och rådgivning (förebyggande artskyddstillsyn). Artskyddet har för övrigt alltid engagerat allmänheten och det finns också en i sammanhanget beaktansvärd och bred förväntan på effekten av utredningens betänkande. Allt sammantaget tyder det mesta på att intresset för artskydd och behovet av artskyddstillsyn kommer att öka.

Det är inte otänkbart att länsstyrelsen, som är den myndighet som har mest erfarenhet av operativt artskyddsarbete, av många ses som den naturliga bäraren av ansvaret att förmedla kunskapen om det nya regelverket. Det här får rimligen som följd att länsstyrelsen – i kanske särskilt hög utsträckning – kommer behöva lägga mycket tid på kompetensutveckling och utbildning/vägledning/information. Det här inskränker sig inte bara till att utbilda allmänheten och olika verksamhetsutövare, utan även andra myndigheter som Skogsstyrelsen, Trafikverket och länets kommuner. Det här behovet är på sätt och vis övergående, men det finns skäl att i det här fallet utgå från att det kommer ta många år från det att de nya reglerna börjat gälla till dess att behovet av artskyddstillsyn återgått till ”normala” nivåer.

Artskyddstillsyn bedrivs inte sällan i samband med tillsyn enligt andra bestämmelser. I rapporterna till Naturvårdsverket om länsstyrelsernas samlade miljöbalkstillsyn finns med andra ord artskyddstillsyn ”inbakad” i andra redovisningsposter, till exempel samråd enligt 12 kapitlet 6 § miljöbalken eller strandskyddstillsyn. Effekten av detta blir – för att förtydliga – att all genomförd artskyddstillsyn inte syns i statistiken. Vår uppfattning är att den osynliga artskyddstillsynen är tämligen omfattande och minst motsvarar mängden ”ren” artskyddstillsyn. Siffrorna i rapporten till Naturvårdsverket är med andra ord för låga. Vi vill också särskilt framhäva uppgifterna om att artskyddstillsyn i många fall nedprioriteras till förmån för annan tillsyn. Siffrorna – som vi menar är en underskattning av det som faktiskt genomförs – står alltså inte heller i proportion till behovet av artskyddstillsyn.

Med ledning av ovanstående anser vi att det är rimligt att länsstyrelserna får förstärkta resurser för artskyddstillsyn motsvarande minst 1 årsarbetskraft per länsstyrelse

12.6.6 Förslag: Befintliga äggsamlingar kan överlämnas

Enligt förslaget ska befintliga äggsamlingar under en övergångsperiod och även sedan förbudet trätt i kraft kunna överlämnas till myndighet. Utredningen har övervägt en amnestitid på sex eller tolv månader då det ska finnas möjlighet att lämna ägg till Naturhistoriska riksmuseet.

Länsstyrelsen tycker förslaget är mycket bra då regelverket gör det svårt att visa på laglig bakgrund vid en eventuell kontroll. Utredningen påpekar att inför och under amnestin behövs en tydlig informationsinsats riktad såväl till allmänheten som till de som i dagsläget innehar fågelägg. En sådan informationsinsats kan dock innebära att delar av samlingar avyttras utomlands när förbudets inträde närmar sig i tid. Utökad tillsyn/information för tullen skulle därmed kunna vara att rekommendera.

12.6.7 Förslag: Undantag för innehav av vissa ägg

Förslaget till 8 kap 12 § miljöbalken lyder ” Förutsatt att innehavet framstår som obetydligt med hänsyn till det intresse som är avsett att skyddas omfattar förbudet inte:

2. *enstaka rötägg och trasiga skal som plockats efter avslutad häckning.*”

Länsstyrelsen anser att paragrafen är otydlig i vilka arter som den hänvisar till att skydda. I 17 kap ” Författningskommentar” sid 1609–1610 står det mer utförligt om den nya paragrafen ” *I och med det begränsande villkoret, att innehavet måste framstå som obetydligt med hänsyn till det intresse som är avsett att skyddas, kan det heller inte handla om ett enstaka ägg eller äggskal från till en skyddsvärd art, till exempel havsörn. Sådant ägg eller äggskalsrester får aldrig innehas, just på grund av villkoret.*”

Länsstyrelsen anser att det kommer finnas tolkningsutrymme för vad som räknas som en skyddsvärd art, speciellt då det gäller fåglar eftersom alla fågelarter som förekommer vilt inom Europeiska unionens europeiska territorium är fridlysta. Är det endast arter som är upptagna i en viss bilaga? I så fall borde det framgå med hänvisning i paragrafen. Tillsynen kommer i princip vara obefintlig och ogenomförbar. Eftersom förbudet inte omfattar enstaka ägg är det sannolikt att tillsyn aldrig kommer att bedrivas på ett sådant ägg hos exempelvis en privatperson/verksamhet. Oavsett, hur ska tillsyn bekräfta att det en gång i tiden rörde sig om ett rötägg?

Länsstyrelsen bedömer däremot att det inte bör vara förbjudet att inneha ägg från sällskapsfåglar som ett led i uppfödning av sådana. Det är inte alltid som personer som håller sådana fåglar innehar vilthägnstillstånd. Inte heller ingår sådana fåglar i livsmedelsproduktion och kan därmed inte ingå i det föreslagna undantaget för ägg i livsmedelsproduktion. Ytterligare undantag bör därför införas för sådana ägg. Det bör dock övervägas om innehav av rötägg eller skal av sådana ägg bör förbjudas för att förhindra att ägg från sällskapsfåglar blir tillgängliga på marknaden.

12.6.8 Förslag: Förbud att avsiktligt störa vilda fåglar

Länsstyrelsen finner att försvinnandet ” fortplantningsområden eller viloplatser” som finns i nuvarande AF §4 p.4 kan medföra ett försämrat artskydd då fåglarnas område inte nu är skyddat enligt Fågeldirektivet. Det är oklart hur livsmiljöunderlaget kommer att skydda fåglarnas fortplantningsområde eller viloplatser i den omfattningen som är nödvändig. Exempelvis så beskrivs ”arter som är starkt knutna till en specifik miljö” på sid 1613 att störning kan vara tillåtet om det handlar om en stark population och det bedöms finnas förutsättningar för arten att nyttja områdets ekologiska funktioner trots störningen, till exempel genom att det finns närliggande områden med motsvarande kvaliteter som inte redan nyttjas.

Dels så är det oklart om arter kommer att byta fortplantningsområde även om det finns liknande miljöer runtomkring.

Länsstyrelsen är även tveksamma om detta är i linje med 8 kap. 1 § MB gällande att bevara biologisk mångfald så att förändringar bland arterna sker i ett naturligt tempo som inte hotas av mänsklig verksamhet. Dels undrar länsstyrelsen vad som menas med "naturligt". Definitionen är bred och ändras med tiden. Hur länsstyrelsen ska bedöma att en verksamhet kan tillåtas/nekas utifrån störning kräver väldigt mycket kunskap om omkringliggande miljö. I dagsläget bedömer vi verksamhetens påverkan utifrån AF 4§p.4 baserat på hur miljön i det aktuella området ser ut, och kräver inte alls lika stor kunskap runtomkring. Är det länsstyrelsen eller verksamheten som ska inhämta den informationen?

12.9.1 Förslag: Bemyndiganden gällande artlistor och fridlysning i en del av landet (minst på länsnivå).

Förslaget ses som relevant att uppdatering av listor över fridlysta arter. Begreppet insamling istället för plundring breddar betydelsen av fridlysning, vilket är mer träffande.

Förslaget kan om möjligt leda till konflikt kring beslut ifall områdesskydd införs (med 5 ha i skyddszon enligt kap 12.20) för enstaka förekomster av en art.

12.10.3 Undantag från fridlysning för vissa insekter och mossor

Länsstyrelsen anser det positivt att några arter av mossa läggs till bestämmelsen om undantag från fridlysning. Som utredningen beskriver minskar undantaget risken för att inventerare begår brott i fall kollekt tas hem för artbestämning.

Både barkkvastmossa och mikroskapania, som i förslaget ska tillföras i bestämmelsen om undantag, ingår i åtgärdsprogram för hotade arter och är därmed av intresse för inventering och uppföljning av arterna. Förslaget om undantag för fridlysning skulle minska arbetsbelastningen i samband med förberedelser för inventering av arterna då dispens inte skulle behöva sökas. Länsstyrelsen tillstyrker därmed förslaget.

12.10.4 Undantag från nationell fridlysning gällande tovsippa tas bort

Utredningens förslag om att undantaget för tovsippa tas bort anser länsstyrelsen som positivt. Som utredningen beskriver har tovsippan varit nära hotad (NT) i de tre föregående rödlistorna (2005, 2010, 2015). Att tovsippa numera är livskraftig (LC) i rödlistan 2020 är en positiv utveckling för arten. Skulle undantaget för tovsippa vara kvar finns risken att artens status återigen försämras. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget om att undantaget för tovsippa tas bort.

12.11.2 Förslag: Dispens avseende fåglar

Länsstyrelsen efterfrågar vägledning i huruvida ”tillfredsställande nivå” ska bedömas. Kommer det gälla på lokal, regional och nationell nivå? Länsstyrelsen har svårt att ta ställning om detta kommer hjälpa eller stjälpa artskyddet men förstår att det ska vara förenligt med fågeldirektivets skrivelse.

Gällande 8 kap § 21 f miljöbalk så undrar länsstyrelsen om inte skrivelsen är mer lämpad som ett undantag gällande jaktbestämmelserna och bör därför regleras i jaktförordningen? Förövrigt så är ordet ”förnuftigt” fritt för tolkning.

12.12 Kompensationsåtgärder ska alltid övervägas vid dispens från fridlysningsbestämmelserna

Låter rimligt att införa ett ”krav på att kompensationsåtgärder alltid ska övervägas vid beslut om dispens från fridlysningsreglerna” i 8 kap. miljöbalken. Det är positivt att verksamhetsutövare behöver ta ett större ansvar i frågan men att kompensera arter eller hela ekosystem kan vara mycket komplext och kostsamt. Det blir därför svårt att hitta rätt nivå av kompensation och det skapas därför många nya frågor som följer. Vad kan anses som en tillräckligt god kompensationsåtgärd? När behövs kompensationer? Det skulle vara bra med förtydliganden eller hänvisningar till förtydliganden. Att allt ska bedömas (byråkratiskt) ”från fall till fall” tycks verka onödigt riskfyllt i sammanhanget.

12.13 Dispens från fridlysning söks hos tillsyns- eller prövningsmyndigheten

Förslaget om att fridlysningsdispens söks hos tillsynsmyndigheten inom ramen för exempelvis samråd enligt 12 kap. 6 §, verkar rimligt med hänsyn till att handläggning ändå krävs och att det eventuellt kan minska eller behålla samma administrativa kostnader. Det är dock svårt att se om det här kommer implementeras i praktiken eller om ärenden kommer ”skickas runt” till olika instanser för utlåtanden av sakkunniga (mer resurser). Generellt sett vore det fördelaktigt att försöka samla en verksamhetsutredning på ett och samma ställe. Det borde åtminstone bli enklare för verksamhetsutövaren och bidra till en tydligare process vid dispensansökningar.

Länsstyrelsens möjlighet att fatta beslut om dispens från artskyddsförordningen gällande exempelvis avverkning menar utredningen skulle försvinna. Länsstyrelsen har sällan ärenden gällande dispens från artskyddsförordningen när en avverkning har blivit nekad pga. artskyddet utan arbetar främst med missiver (dvs vägleder) Skogsstyrelsen i de fall de är osäkra gällande artskyddet. Således kan länsstyrelsen inte alltid uttala sig exakt om avverkningen skulle bryta mot artskyddsförordningen då det skulle vara som att ge ett förhandsbesked vid en eventuell dispensansökan. Länsstyrelsen undrar om möjligheten för Skogsstyrelsen att skicka missiver

försvinner om de även hanterat dispensansökningarna i de fallen? Arbetet med missiverna och vägledning till Skogsstyrelsen är stundvis arbetskrävande och för att frigöra resurser för länsstyrelsen behöver Skogsstyrelsen hantera sitt arbete med artskyddet i mycket större omfattning själva.

12.14.3 Nationell fridlysning av livsmiljöer

Skyddet av de arter som markerats med R i artskyddsförordningens bilaga 7 ska också omfatta arternas livsmiljöer.

Länsstyrelsen anser att förslaget är bra och öppnar upp för bra möjligheter. Bra med ett helhetsgrepp om arterna. Förstärker syftet med fridlysningen. Ger en bra förutsättning för att bevara arten. Dock så behöver funderingar vi har haft ovan bemötas gällande livsmiljöerna (vad räknas till livsmiljöerna och hur gör vi med de arter vi inte har så god kunskap om?).

12.15 Proportionalitet

Det ska införas en bestämmelse om allmän proportionalitetsavvägning i kap. 8 MB (*Bestämmelser om skydd för biologisk mångfald*) som innebär att en inskränkning i en enskilds rätt att använda mark eller vatten inte får gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Länsstyrelsens bedömning är att det är bra att proportionalitetsavvägningen även implementeras för kapitel 8 i MB vilket kan öka trovärdigheten och rättssäkerheten. Detta kan dock strida mot förslaget i 12.20?

12.16.9 Oavsiktlig fångst och dödande: MKB ska innehålla förslag på övervakningssystem

Kunskaperna som följer av detta förslag är förstås värdefulla för att kunna förstå och motverka skador kopplade till olika verksamheter och åtgärder. Förklaringar saknas till viss del om hur övervakning föreslås att ske och hur inskränkningar i enskildas och allmänna intressen ska undvikas. Införandet av direktivets krav enligt utredningens förslag förväntas uttryckligen inte ge några ökade kostnader för någon, vilket är svårt att se utifrån konsekvensbeskrivningen i dagsläget då det lär bli ökade kostnader för verksamheten beroende på omfattningen av sådan övervakning.

12.19 Gamla beslut: Bestämmelse införs som ger länsstyrelser rätt att upphäva gamla beslut om fridlysning

Beroende på hur det ska implementeras är förslaget i grunden rimligt. Det är positivt att fridlysningsreglerna och artskyddsförordningen anpassas och uppdateras utifrån ny kunskap. En invändning är densamma som för avsnitt 11.4, att om det ska ske regelbundna uppdateringar av vad som bör vara fridlyst och inte så kan det bli mycket arbetsamt. Där 12.19 implementeras successivt när specifika

arters avsaknad av skyddsbehov kommer upp till ytan och därmed hanteras enbart när det är nödvändigt skulle avhjälpa problemet. Det vore därför bra med en klarare tydlighet i hur införandet av förslaget är tänkt att gå till rent praktiskt liksom vilka resurser som förutsätts tillkomma för att nå dit.

12.20 Förslag: Nytt skäl för beslut om biotopskydd införs i förordningen om områdesskydd

I områdesskyddsförordningen ska ett nytt skäl införas för inrättande av biotopskydd till skydd för arter, vilket ska vara minst 5 ha och inkludera skyddszon och utvecklingsmark.

Länsstyrelsen bedömning är att det är ett bra förslag. Veldig bra att även skydds zoner får ingå i biotopskyddet samt att det är en smart investering av medel. Bli en bra grundkvalitet på skyddet. När man väl går in och lägger resurser på ett skydd är det bra att det blir ekologiskt funktionellt. Att ha en gräns på 5 ha blir en bra grund att uppnå detta. En fundering är om detta kan strida mot proportionalitetsavvägningen i kap 12.15?

Viktigt att tillräckliga resurser avsätts till berörda myndigheter för att detta ska kunna implementeras i verkligheten.

13.8 Förslag: Ny ersättningsbestämmelse i 31 kap. miljöbalken

I 31 kap. 4 § MB ska införas en ny bestämmelse om ersättning kopplat till 8 kap. MB (Bestämmelser om skydd för biologisk mångfald).

Länsstyrelsen anser att förslaget är i sin helhet är bra och upprätthåller rättssäkerheten. Länsstyrelsen anser att det är bra med tydlighet gällande vad som är ersättningsgrundande och inte. Man försvårar för att ersättningsrätten utnyttjas. Länsstyrelsen ställer sig även positiva till föreslaget att ersättning kopplad till nekad dispens ska registreras. Gällande naturvårdsavtal 13.10 anser länsstyrelsen att det är bra att det finns olika typer av områdesskydd vilket öppnar upp för en flexibilitet. Bra att det går att fördela arbetet med områden kopplade till artskyddsärenden på flera myndigheter.

14.7 Förbud mot handel, transport etc för nationellt fridlysta djur

Förslaget om kriminalisering av handel, transport och saluföring etc. av skyddade (nationellt fridlysta arter) djurarter med undantag för laglig införskaffning ses som positivt ur artskyddssynpunkt och kan bidra till att minska problematiken kopplat till artskyddsbrott, som länsstyrelsen kommer i kontakt med.

Länsstyrelsen tycker att förslaget att göra det otillåtet att bland annat förvara fridlysta arter är bra men finner att lagändringen inte kommer vara så tydlig för gemeneman. I Sverige finns det många uppstoppade djur som har införskaffats lagligt via jakt, både före och efter 1 januari 1999. På sid 1537 står det ”*Utredningen konstaterar att det i samlingar kan finnas döda exemplar av djur som är lagligt insamlade i Sverige innan arterna blev fridlysta. Det kan också förekomma döda exemplar som har insamlats lagligt enligt beslut om dispens från fridlysningsreglerna. Det är därmed lämpligt att införa ett undantag för förvaring av sådana exemplar, eftersom dessa samlingar inte bedöms utgöra något hot mot arternas nuvarande populationer i naturen.*”

Länsstyrelsen undrar hur hantering av exempelvis jakttroféer vid dödsboende ska hanteras? Hur kan man visa på lagligt införskaffande då jakten inte registreras i någon större omfattning förutom älg och några andra enstaka arter. Det vore önskvärt med en vägledning eller allmänna råd för hur strikt bevisbördan bör vara för den som innehar fridlysta (oftast uppstoppade) arterna hemma. Med andra ord, undantagen från förbuden är bra men att bevisa att man har införskaffat dem i enlighet med undantagen är svårt.

Länsstyrelsen anser också att det behöver bli tydligare kring tillstånd för handel av arter som berörs av både fridlysningsbestämmelser och CITES-listade arter.

Kommer CITES-reglerna framledes ”stå över/triumfa” fridlysningsbestämmelserna som det är i dagsläget?

14.11 Bestämmelser i 27 § gamla AF om förbud mot annonsering av varghybrid lämnas oförändrad

Förslaget om att behålla förbudet oförändrat i artskyddsförordningen anses som rimligt eftersom frågan är problematisk och förbudet kan därför med fördel få finnas kvar i nuvarande form. Det finns dock ingen klar anledning till att inte tydliggöra detsamma kring vildkatthybrider i utredningens nuvarande form.

14.14 Förslag: Fridlysningsbrott införs i 29 kap. 2 b § MB

Det är en otydlig koppling mellan brottet och påföljden. T.ex. har transport av arter försvunnit från detta förslag (jämfört med tidigare 29 kap 2b § MB) men enligt 24 a § finns det förbjudet att transportera vissa arter. Svårt att veta om det här avsnittet tydliggör eller bara gör det svårare att förstå i nuvarande utformning.

Påföljderna av fridlysningsbrott blir trots allt tydligare i förslagets konsekvensbeskrivning där ”av oaktsamhet” och ”utan uppsåt” även kriminaliseras. Subjektiviteten i orden kan göra det svårt att fälla någon för om inte tydliga kopplingar finns till gärningspersonen i fråga om vittnen osv. med risk för att felaktigt riktade straff utdelas.

14.21 Förslag: Krav på tillstånd för handel som sker i större omfattning eller i förvärvssyfte.

Länsstyrelsen ställer sig positiva till förslaget men vill ändå att ordet ”hobbyverksamhet” definieras (är det prislappen på djuret/objektet, är det hur ofta djur säljs?). Länsstyrelsen anser också att även om inte en hobbyverksamhet behöver tillstånd enligt dagens § 26 AF så behövs kontroll på CITES-listade djur. Dagens regelverk gör det otydligt vad som händer om man exempelvis har B-listad djur hemma men inte kan uppvisa tillräckligt god dokumentation på föräldradjuret. Vad blir konsekvenserna och vad händer med all avkomma som redan har sålts?

14.29 Bedömning: Prövning och tillsyn av djurparker bör koncentreras till färre länsstyrelser

Länsstyrelsen instämmer till förslaget. Förslaget kommer innebära att tillsynen blir likartad för alla djurparker. Gävleborg har precis tills nyligen hanterat tre djurparker och en älgpark och märker att det skiljer i hur pass noggrann återrapporteringen är som verksamheten är skyldiga att ge årligen (53 § artskyddsförordningen). Förslaget bör dock konkretisera om detta gäller endast djurparker eller även vilthägn med offentlig förevisning (exempelvis älgparker). Innebär förslaget alla vilthägn som har tillstånd enligt § 40 AF?

15.5 Kunskap, utredning och livsmiljöunderlag

15.5.2 Statens ansvar att tillhandahålla nödvändigt underlag i frågor om artskydd

På sid 1383 föreslås att länsstyrelserna själva ska svara för hantering av informations- och kartmaterial som rör livsmiljöunderlagen. Detta är inte lämpligt och onödigt kostsamt eftersom varje länsstyrelse då för göra samma jobb. Dessutom varken kan eller får länsstyrelserna lägga ut så stora mängder information som detta rör sig om på länsstyrelsens webb. Det länsstyrelsen skulle kunna göra är att lägga in länkar till någon annan aktör som lagrar informationen. Här finns det mycket att lära från Grön infrastrukturarbetet där det fortfarande inte finns någon bra lösning på hur all information ska tillgängliggöras på ett enkelt sätt för användarna. Varje län har löst detta på lite olika sätt med varierande resultat, vilket försvårar för användarna, speciellt större aktörer som verkar i flera län som exempelvis skogsbolag.

Att lagra större mängder data hos länsstyrelserna är inte heller lämpligt. Här finns erfarenhet från miljöövervakningen. Eftersom datalagring hos länsstyrelserna är för osäker och ofta personberoende har succesivt datavärdar tagit över ansvaret från länsstyrelserna för lagringen av miljöövervakningens data. Än idag lagras dock vissa miljöövervakningsdata hos länsstyrelserna vilket är en mycket osäker lösning. För att det ska vara möjligt att följa förändringar, vilket föreslås för

livsmiljöunderlagen, så måste även äldre data lagras. Det blir snabbt stora datamängder. Det är därför nödvändigt med en datavärd även för livsmiljöunderlagen, åtminstone för de analyser som ska följas upp.

15.5.3 Sammanfattade konsekvenser av förslagen rörande kunskap, utredning samt livsmiljöunderlag

Om ett helt nytt uppdrag att ta fram livsmiljöunderlag enligt förslaget ska utföras så är den tid och med de resurser som föreslås för små.

Det bör stå klart att förslaget kräver omfattande åtgärder från länsstyrelserna. Det gäller kunskapsinhämtning och analys, även bristanalys, författande av underlagen, inklusive layout, samråd om underlagen med mera. Därtill kommer medverkan i arbetet för att ta fram riktlinjer om livsmiljöunderlagen, vilket behöver genomföras ambitiöst och noggrant (med hänvisning till bland annat erfarenheter från grön infrastrukturarbetet, där bristen på robusta riktlinjer gett stora problem). Det saknas dock uppgifter i betänkandet om förstärkta resurser till länsstyrelserna för arbetet med att ta fram riktlinjer. Vi utgår därför från att detta avses täckas av de extra resurser länsstyrelserna föreslås få för arbetet med att ta fram och besluta om livsmiljöunderlag.

Vår bedömning är att omfattningen av uppdraget att ta fram och besluta om livsmiljöunderlag, liksom arbetet med riktlinjer för dessa, kräver åtminstone två (2) årsarbetskrafter per länsstyrelse och år. Vi konstaterar också att resursbehovet ökar ju senare arbetet inleds.

15.6.6 Dispens från samtliga fridlysningsregler söks hos den myndighet som utövar tillsyn enligt miljötillsynsförordningen

Förslaget att Skogsstyrelsen ska ta över dispensprövning för skogsbruksåtgärder syftar till att förenkla för markägaren genom att bara behöva kontakta en myndighet, samt att rollfördelningen myndigheterna emellan blir tydligare vad gäller artskydd.

Länsstyrelsen tycker att förslaget är bra men att det ställer stora krav på Skogsstyrelsen att öka sin kompetens vad gäller artskydd. Skogsstyrelsen har hanterat artskydd inom samråd och beslut om förbud/föreläggande men att handlägga artskyddsdispenser innebär en mycket mer komplex handläggning än så. Med detta sagt anser länsstyrelsen att det måste till en hel del resurser för kompetensutveckling och bra rutiner för att ge Skogsstyrelsen en bra introduktion till artskyddsprövningen.

Skogsutredningens föreslår att en underrättelse om avverkning, uttag av skogsbränsle eller skyddsdikning inte längre ska utgöra en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, och att markägaren själv ska bedöma om åtgärden omfattas av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken eller inte. I avsnitt 13.8.3

framgår det att markägaren måste ansöka om artskyddsdispens för att komma ifråga för ersättning. För att lösa den situationen har utredningen föreslagit att myndigheten på eget initiativ ska pröva dispensfrågan i samband med en anmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen undrar hur detta kopplar till att avverkningsanmälan enligt ovan inte längre ska anses utgöra anmälan om samråd. Det kommer även vara svårt för markägaren att själv avgöra om och när en artskyddsdispens eller anmälan om samråd pga arter krävs, eftersom tillräckligt underlag för den bedömningen saknas i stora delar av landet. Länsstyrelsen anser att det ska vara tydligt när och hur en artskyddsprövning initieras och att detta ska hanteras på samma vis oavsett vilken myndighet som handlägger ärendet.

Det ska vara den myndighet som utövar tillsyn enligt miljötillsynsförordningen som prövar dispensfrågan. Länsstyrelsen undrar om detta även innebär att även andra tillsynsmyndigheter, exempelvis kommuner, förväntas handlägga artskyddsdispenser om det skulle aktualiseras inom deras miljötillsynsansvar. Om så är fallet anser länsstyrelsen att ansvaret för artskyddet blir otydligt och att skyddet för hotade arter riskerar att försämrans.

Länsstyrelsen vill också kommentera att Skogsstyrelsens handläggning av artskyddsdispenser inte kommer att ta bort behovet av kontakt med flera tillsynsmyndigheter vad gäller skogsbruksåtgärder. Fortsatt hanteras ändå frågor om påverkan på exempelvis fornlämningar eller Natura 2000-områden av länsstyrelsen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med vilthandläggare Marielle Cambronerio som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Veronica Lauritzsen och avdelningschef Joel Isensköld medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se